

Beppie Melissen

‘Ik vind mijn leven nu veel leuker dan toen ik twintig of dertig was’

Vroeger werd actrice Beppie Melissen (63) thuis ‘de muis’ genoemd. Maar ze overwon de angst van ‘wordt het wel goed gevonden?’ en verwierf bekendheid met juist heel robuuste rollen, zoals die van tante Cor in *Gooische vrouwen*.

Broek (Paul & Joe via Salon Heleen), kasjmier trui (Vince via Salon Heleen), jas (Jcrew via Salon Heleen), instappers (www.assem.nl).

J

Je duikt de laatste tijd overal op. In de serie *Missie aarde*, en de films *Pak van mijn hart* en binnenkort *Familieweekend*. Maar je hebt telkens maar een paar zinnen tekst. Waar zijn jouw grote rollen?

“Die zijn er niet. Ik heb nu een grote rol in het toneelstuk *Liefdeslied*, en bij mijn eigen gezelschap Carver speelde ik altijd grote rollen, en in *Jiskefet*. In films krijg ik altijd een bijrol. Maar daar houd ik wel van.”

Serius? Bij Carver was je 24 jaar artistiek leider en regisseur, nu voer je andermans ideeën uit. Is dat niet lastig?

“Bij Carver was alles anders, ik was daar de baas. Maar bij film moet je je plek weten. Bij elke rol, van *Gooische vrouwen* 2 tot *Pak van mijn hart*, had ik mijn karakter wel meer willen uitdiepen. Maar we worden op de filmset allemaal door tijdsdruk in een harnas gedwongen. En ik kom niet snel voor mezelf op van: ho jongens, dit vind ik niet goed genoeg. Dat vind ik gênant bij zo’n kleine rol. Natuurlijk zou ik het enig vinden om een goede dragende rol te krijgen. Ik zou graag zo’n Miss Marple willen zijn, in een detectiveserie. Of die oudere dame bij *Downton Abbey*, zo’n spin in het web, die belangrijk is. Maar ik zou dat ook eng vinden. Toneel vind ik veiliger. Omdat je met een klein team werkt heb je het overzicht van a tot z. Film vergt veel van mijn zenuwen.

Ik denk vaak: oh, daar ben ik niet goed genoeg voor, dat spelen met camera’s. Ik heb natuurlijk nooit de luxe gekend dat ik alle aandacht krijg op de set. Tijd is geld.”

Men cast je graag als kenau. Waarom zie ik je in films nooit als de vrouw met wie ik nu praat; zachtvaardig, vriendelijk en beschaafd? (lacht) “Ik denk dat mensen mij zo niet zien. In film wordt er getypecast, om snel

te kunnen werken. Het moet altijd een beetje komisch zijn, en heftig, een soort bitch. Terwijl ik Cor, en daarvoor Greet in *Gooische vrouwen*, helemaal niet zo’n bitch vind. Ik vind het wel een geestig wijf. Tuurlijk, ze kan tekeergaan, maar wanneer is iemand een bitch? De wereld beoordeelt vrouwen die voor zichzelf opkomen heel anders dan mannen. Een man wordt als prettig en duidelijk ervaren, een vrouw moet zichzelf verdedigen als ze niet zit te glimlachen, maar zegt waar het op staat. Mieke, mijn vriendin die ik al vijftig jaar ken, en ik zeggen vaak tegen elkaar: we zullen wel weer als bitches overkomen. Omdat we te direct zijn. Natuurlijk kan ik soms heftig zijn. Privé, maar ook in mijn spel. Ooh, lekker die kant op! (lacht) Soms zeggen mensen na een voorstelling: ‘Jij bent wel altijd een kreng, hè?’ Dat kan me irriteren: nee, dat is niet alleen maar een kreng, dat is een vrouw van vlees en bloed, anders zou je er ook niet naar willen kijken. Ik heb compassie met vrouwen die wat heftiger door het leven stappen.”

Je speelt als zestiger vaak tussen twintigers en dertigers. Voel jij je de veteraan tussen hen?

“Helemaal niet. Bij film ben ik qua ervaring een kuiken. Ik weet dat ik oud ben, zeker in hun ogen, maar ik voel me eerder 40 dan 63. Die heerlijke energie, dat enthousiasme en een beetje dat brutale van dat alles nog kan en mag en moet, daar zit ik dichterbij dan bij bejaard zijn.”

‘Mijn moeder verdient een monument. Dat meen ik’

Je vertelde ooit dat je van kind af aan dagelijks denkt aan de dood.

“Altijd ja. Ik ben heel vrolijk hoor. Maar ik vind de dood raadselachtig. Dierbaren die vertrekken en nooit meer terugkomen. Dat mijn vader overleed vond ik een ramp. Ik was 36, en dacht: ik wil zelf nooit kinderen, want het is zo wreed wat je hun aandoet. Je gaat van ze houden, en zij van

jou, en dan moeten ze maar zien door te leven als jij weer gaat. Mijn vader was een heel lieve man. Echt zo’n man bij wie je graag op schoot zit. Niet dat we heel intensieve gesprekken voerden, maar we waren dol op elkaar. Hij oordeelde niet zo veel, dat vond ik prettig.”

Hij had nogal een ander karakter dan je moeder. Volgens je vriendin Mieke zet je met tante Cor en Greet je moeder neer. Zij was bang voor je moeder.

“Dat begrijp ik. Op het eerste gezicht was ze een kritische, strenge vrouw. Als er vrienden op bezoek kwamen, kon ze zeggen: ‘God wat zit je haar slordig,’ of ‘Ga eens wat netter zitten!’ Maar ze kon niet anders. Mijn moeder verdient een monument, dat meen ik. Ze werd opgeslokt door haar elf kinderen. Ze is niet helemaal helder uit de oorlog gekomen. Ze moest twee keer verhuizen. Eerst werd Scheveningen ontruimd. Daarna werd Tholen onder water gezet. Door ondervoeding kreeg ze geheugenverlies, en ging ze librium en valium slikken om te kunnen slapen. Haar ogen stonden altijd een beetje dooiig.”

Je zei ooit dat je met een camera-oog naar de wereld kijkt. Kun je me vanuit dat perspectief meenemen naar je ouderlijk huis vroeger?

“Klein huis. Groot gezin. Druk, geen saaie tutholatoestand. Bijna allemaal jongens. Eén ouder zusje. Een jonger zusje met beenmergontsteking, dus daar ging veel aandacht naartoe. Mijn moeder heeft mij weleens gezegd: ‘Toen jij werd geboren, ben ik jou een beetje vergeten.’ Een jaar na

mij is nog een jongetje geboren dat doodging. Dat is voor mijn moeder de grootste ramp in haar leven geweest. Dat heeft niemand begrepen. Iedereen dacht: nou lekker. Je hebt er al tien, nummer elf gaat gelukkig dood. Grof gezegd. Dat zegt niemand hardop, maar zo is het natuurlijk wel. En dan in een klein gereformeerd dorpje wonen, benauwend, burgerlijk.

Broek (Diane von Furstenberg via Salon Heleen), top (Cos), trenchcoat (Hermès via Salon Heleen).

BEPPIE MELISSEN (Mijdrecht, 26 mei 1951) richtte in 1989 met René van ’t Hof en Leny Breederveld theatergroep Carver op, waarmee ze veelgeprezen absurdistisch toneel maakte, tot in 2012 de subsidie werd stopgezet. Voor haar levenswerk ontving ze in 2008 de Mary Dresselhuys Prijs. Ze verwierf bekendheid als cynische hoofdzuster in *Jiskefet* en brak daarna door met haar rol als Greet Hogenbirk in *Gooische vrouwen*, waarvoor zij in 2011 een Gouden Kalf ontving.

Maar ze was ook weer niet flamboyant genoeg om te denken: jongens, denk maar van me wat je wilt. Haar strengheid kwam deels voort uit frustratie, denk ik, want ze kreeg niet veel cadeau. We zaten in een klein huisje met tien kinderen. In zo’n gemeenschap sta je al gauw geboekstaafd als ordinair. Beetje zielig. Je hebt drie kinderen of vijf, hooguit. Maar tien? Wat achterlijk. Dat doe je toch niet? Ik vermoed dat mijn moeder liever een klein gezin had willen hebben. Dat neem ik mijn vader kwalijk. Kom op, doe normaal... Mijn moeder had een innerlijke trots. Iets van: ik ben niet de eerste de beste. Waardoor ze

ons erg in het gareel wilde houden. Keurig eten, altijd vertellen hoe het er bij de koningin thuis aan toegaat. Wij woonden in een doodgewone buurt, en zij vocht hard om ons niet te laten meegaan in een soort arbeiders sfeer. Nee, erbovenuit! We hadden boeken over kunst in huis. En als er bezoek was werden er messenleggers neergelegd.”

Wat voor effect had het strenge karakter van je moeder op jou?

“Mijn moeder was door de medicijnen grilliger in haar stemmingen. Daardoor werd ik een schichtig kind. Ik heb altijd een zorgelijk gevoel gehad. Het gevoel dat

ik mijn moeder moest steunen, moest redden. Als er maar niks naars gebeurt, als ze maar niet ziek wordt. Ik vond haar zielig, maar ik was ook bang van haar, absoluut. Ik ben natuurlijk ook laffig. Mijn broers hadden gewoon lak aan haar. Ik lijk ontzettend op mijn moeder. Haar scherpe blik op de wereld, de humor, de verbale gevoeligheid, dat heb ik allemaal van haar. Mijn moeder ging leven als ze ging lachen. O, dat kon ze onbedaarlijk! Ze was intelligent en had een enorme présence. In dat kleine dorp woonde één notaris, en een fabrieksdirecteur. Daar ging zij goed mee om. Die waren allang blij dat er in die burgerlijke ►

omgeving zo'n geestig wijf woonde.”
Waar begon jouw liefde voor theater?
Dat was pas heel laat. Op de middelbare school heb ik wel gedichten voorgedragen. Met mijn broers en zusjes speelde ik toneelstukjes. Maar ik heb nooit gedacht: ik word actrice. Mijn vader gaf les, dat leek mij ook wel wat. Ik was dolblij als ik naar school kon. Heerlijk. Los van thuis voelde ik me vrij. Lachen met vriendinnetjes en ontdekken: hé, blijkbaar heb ik gevoel voor humor. Mieke heb ik op mijn dertiende ontmoet. Dat is nog steeds een intieme vriendschap. Wij zien, horen en ervaren in twee tiende seconde vaak precies hetzelfde en doen het meteen in ons broek van het lachen. Thuis werd ik voor mijn gevoel voortdurend in de gaten gehouden. Bij haar gezin voelde ik me vrij, want haar moeder was er nooit. Mijn antenne voor het ongelukkig voelen van mijn moeder stond altijd aan. Als ik nu in gezelschap verkeer zie ik het ook meteen: o, die voelt zich niet lekker.”

voel. Als mijn moeder de bokkenpruik ophad, vroeg ik me af: waar komt dat vandaan? Dan zag ik dat mijn broers vervelend waren geweest, of ik dacht: natuurlijk, je kousen zijn kapot en je hebt geen geld voor nieuwe. Daarna ging ik zoeken: hoe kan ik dit verhelpen? Hoe kan ik dit verbeteren? Soms kwam ik met sinaasappels thuis, of ik ging sparen voor een groot paasei met mijn zusje om aan haar te geven. Dat vond ze geweldig. Altijd kwam ik met cadeautjes thuis. Omdat je blij wil maken, gelukkig maken. Ik pikte alles op: het machogedrag van mijn broers, hun moppen. Ik kan ook mijn moeder zo nadoen. Mijn vader minder makkelijk, want die was wat kleurlozer. De toon van je ouders neem je over. Tegen mij zeggen ze vaak: 'Nou Bep, dat klinkt wel heel bits.' Ik hoor het van vrienden, maar ook van regisseurs: 'Doe niet zo kattig!' Kattig? denk ik dan. Ik ben helemaal niet bezig om iets kattig te zeggen. Ik kom totaal anders over dan ik

kon ik me niet meer verschuilen in de massa, maar moest ik mezelf presenteren. Doodeng, maar ook leuk. En het gekke is: mijn ouders vonden dat gewoon goed! En kwamen samen naar mijn voorstellingen kijken.”

Je moeder is 99 geworden. Hebben jullie ooit gesproken over vroeger?

“Nee nee. Nooit. Later kregen wij een betere relatie. We deden samen boodschappen, liepen door het bos. Heel leuk. Alleen is het nooit zo ontspannen geworden dat ik durfde te zeggen wat ik wilde. Ik denk vaak: o, ik zou willen dat je nu nog op de bank kon zitten hier. En dat ik het eens rustiger over alles kan hebben.”

Je bent nu 63. In 2011 won je een Gouden Kalf voor *Gooische vrouwen* en brak je door bij het grote publiek. In 2009 ontmoette je je huidige man, Ernst, die arts is. Alsof je een heel nieuw leven bent begonnen.

“Het verbaast mij ook. Ik had niet verwacht dat ik nog iemand zou ontmoeten. Ik vind mijn leven nu veel leuker dan toen ik twintig of dertig was, in elke zin. Met mijn werk, met mezelf... De overgang naar volwassenheid vond ik vooral een teleurstelling. De beschermde structuur van het ouderlijk huis en mijn studie viel weg, en ineens moest ik zelf keuzes maken. Ik voelde me heel alleen en vroeg me af: wie ben ik eigenlijk? Tussen mijn vijftigste en vijfen-vijftigste heb ik een periode gekend dat ik dacht: god, ik weet niet meer wat ik wil maken en wat moet ik nou... Echt, helaas, een midlifecrisis. In die tijd scheidde ik na een huwelijk van tien jaar. Vanaf mijn zestiende had ik nog nooit alleen gewoond. Alleen zijn leek me een uitgesproken ramp. Dat is een onvrij gevoel. Dat je te afhankelijk bent van een ander omdat je niet alleen wilt zijn, of omdat je bang bent om de verantwoordelijkheid te pakken. Na mijn scheiding heb ik bijna zes jaar alleen gewoond. Toen bleek dat ik dat eigenlijk heel goed kon, won ik veel vrijheid en zelfstandigheid. Ik ben ook in een uitgebreide therapie gegaan wat goed heeft geholpen. In dezelfde periode gingen Leny (Breeder-veld, red.) en René (Van 't Hof, red.) weg bij Carver en dat was ook een vorm van alleen komen te staan. Maar ook dát kwam ik te boven. In die tijd kreeg ik de Mary Dresselhuys Prijs omdat ik Carver langdurig

Broek (Chloe via Salon Heleen), top (WE), vest (Celine via Salon Heleen), herenschoentjes (Sacha).

heb gestimuleerd, maar voor mij betekende het meer, het was iets helemaal voor mijzelf. Een privéprijs als symbool voor die periode. Dat een relatie als je ouder wordt überhaupt nog lukt, is een zegen. Met vriendinnen praat je, lach je. Het mooie van een relatie vind ik dat je meer midden hebt dan alleen de taal. Je kunt elkaar omarmen, je kunt het afzoenen als je ruzie hebt gehad. Je hoeft niet de hele tijd te vragen: heb je het wel naar je zin? Het is het nest waar je in terugvliegt. Thuis.”
Je zei in 1997 in dagblad NRC: “Ik ben allergisch voor nep. Je wilt vaak meer lijken dan je bent, uit schaamte. Ik zou graag het punt bereiken dat ik zonder opsmuk laat zien wie ik ben.” Is dat al gelukt?

“Ik kan nog steeds thuiskomen en denken: waarom heb ik dat nou weer gezegd? Ik schaam me dood! Ik schiet tekort... Ik ben meer dan ik me ooit realiseerde dezelfde als vroeger. Een speels, blij, fel, maar ook heel melancholiek kind. Maar ik vind dat ik moet blijven streven naar zelfstandig zijn. Vrij zijn. Zorgen dat ik me niet te veel plooi. Ook al ben ik samen met een man, of werk ik met mensen samen, ik ben ik. Ik zou verschrikkelijk graag zelf een relatiekomedie willen schrijven. Bij Carver maakten we alles samen, ik was nooit hoofdverantwoordelijk. En in speelfilms ben ik ook maar een klein onderdeel van het verhaal. Mijn moeder wilde niet de eerste de beste zijn. Die drang naar

perfectie ken ik ook. Schrijven is kwetsbaar, je moet echt iets van jezelf laten zien. Ik heb jaren gedacht: ach, zolang ik niks doe hoeft ik mijn kop er niet af te laten hakken. En kan ik de illusie blijven koesteren dat ik kan schrijven. Maar nu wordt het tijd dat ik mijn nek durf uit te steken, zonder schaamte. Het wordt tijd om tegen mezelf te zeggen: kom op Bep, maak nou eens gewoon wat je wil maken! Zonder dat ik meteen denk: zullen ze dat wel goed vinden?” ■

interview: minou op den velde. fotografie: iris planting. styling: maartje van den broek. visagie: astrid timmer. voor verkoopinformatie zie inhoud.

‘Doe niet zo kattig, hoor ik vaak. Kattig? denk ik dan. Ik?’

In hoeverre heeft die antenne een positieve invloed op je werk gehad?

“Je observatievermogen is een enorme pre als acteur. Vroeger, als een gesprek me opviel als grappig of krankzinnig, kon ik alle dialogen herhalen. De manier waarop mijn moeder kon reageren, dat is een sfeer, een stijl van praten die ik er zo naadloos in kan schuiven. Maar Cor en Greet uit *Gooische vrouwen* zijn niet naar haar gemodelleerd hoor. Die rollen waren al geschreven toen ik werd gevraagd. Bij Carver liet ik me wel inspireren door mijn moeder. Vrouwen die zachtvaardig door het leven gaan, kan ik privé heel leuk vinden, maar niet interessant voor op toneel. Ik wil laten lachen. Maar voor mij is een lach een ontroering. Ik moet lachen om mensen waar een steekje aan los is. Die hun omstandigheden vertalen in een bepaald gedrag, waar ik een heleboel lading onder

bese! Dát is mijn moeder ook gebeurd. In mijn vak wordt er voortdurend commentaar geleverd op je stem, je blik, je hele verschijning en motoriek. Maar mijn moeder had geen werk buiten de deur, mijn vader was er weinig. Zo bleef zij de koningin van haar kleine landje.”
Je werd thuis ‘de muis’ genoemd. Het is fascinerend hoe je de moed hebt ontwikkeld om een gezelschap op te richten en op het podium te staan.

“Dat zat er natuurlijk allang in! Ik heb altijd gedaan wat ik wilde, alleen soms met de zenuwen, omdat ik dacht: wordt het thuis wel goed gevonden? Maar ik overwon die angst en ging naar de Academie voor Expressie. Daar kwam ik in een heel leuke nieuwe omgeving terecht, met Loes Luca, Cecile Heuer en Pieter Kramer. In ons grote gezin dook ik als een muis weg onder de kast. Op de academie

FAVORIETEN

Mooiste boek ooit gelezen:

“Ik ben gek op Nescio.”

De steden die ik graag bezoek:

“New York en Rome.”

Mijn favoriete gerecht: “De pasta picante van mijn vriendin Arty, en kaviaar.”

Muziek die mij ontspant: “Al Green.”

Het mooiste moment van de dag:

“De ochtend.”

Favoriet radioprogramma: “*De Tros Nieuwsshow* op zaterdagochtend.”

Bewondering voor: “Mijn moeder.”

LIEFDESLIED

Bepie Melissen is samen met Anneke Blok, Paul R. Kooij en Astrid van Eck te zien in *Liefdeslied* van Wittenbols en Ligthert in co-productie met Theatergroep Suburbia. De toneelvoorstelling speelt zich af in de hal van een ziekenhuis, waar vier mensen waken bij het bed van Raaf, die net een auto-ongeluk heeft gehad. Zo leek het althans. Of was er opzet in het spel? De hele maand nog te zien in de theaters.

Margriet geeft 10x 2 kaarten voor *Liefdeslied* weg. Kans maken? Stuur vóór 10 april 2015 een mailtje naar informatie@margriet.nl o.v.v. ‘Liefdeslied’. Kijk voor speeldata op www.viarudolphi.nl.